

× PROTI KORUPCI

NADAČNÍ FOND

VÝROČNÍ ZPRÁVA

2 × 19

OBSAH

Úvodní slovo	2
1 Účel a poslání	4
2 Lidé	5
3 Činnost fondu	6
3.1 Analýza	7
3.2 Etika	12
3.3 Legislativa	14
4 Ceny za odvalu	18
5 Nadační příspěvky	22
6 Publikace	26
7 Donátoři	27
8 Zpráva dozorčí rady	28
9 Účetní závěrka	29

ÚVODNÍ SLOVO

Nadační fond proti korupci oslavil v roce 2019 své osmé narozeniny. Pokud jsme si při zakládání Fondu v roce 2011 mysleli, že korupce dosáhla stropu svých možností, dnes víme, že je možné korumpovat ještě více.

Korupce se dnes netýká „pouze“ velkých ekonomických kauz, ale jde již o postupné ovládnutí celých průmyslových oblastí, o ovládnutí jednotlivých veřejných institucí a jak se bohužel ukázalo, i o ovládnutí kontrolních mechanismů státu, včetně justice.

I proto se my měníme a vedle naší tradiční analytické role hlídacího psa jsme se v tomto roce mnohem více zaměřili na etický program našeho Fondu, který stojí na osvětě a vzdělávání, a to zejména mladých lidí v regionech.

V tomto roce jsme se s Protikorupční akademií stali aktivními účastníky projektu Festival svobody na školách, který se uskutečnil při příležitosti 30. výročí Sametové revoluce. Měli jsme tak možnost diskutovat se studenty na středních školách a rozvíjeli jsme debaty na téma aktivizace občanské společnosti.

Stejně jako v minulých letech jsme ocenili osobnosti Cenou za odvalu. Zamířili jsme do regionů a kromě Hany Naiclerové z Prostějova jsme vybrali i spolky Vimpersko a Za krásnou Olomouc.

Nebát se a nekrást,
a ne nakrást si a nebát se.

Stále není vyřešena naše prozatím největší kauza – jízdenková kauza pražského dopravního podniku. V polovině roku 2019 bylo uzavřeno první kolo tohoto sporu, ve kterém soud zprostil všechny obžalované viny a neuznal jako důkaz odposlechy pořízené v kauze jiné. Státní zástupce se na místě odvolal a my věříme, že odvolací soud dospěje k odlišnému výsledku než soud prvoinstanční.

Vážíme si toho, že máme mnoho podporovatelů a lidí, kteří oceňují naši práci. Bez vás, donátorů a podporovatelů, by naše činnost nebyla možná, a za to vám patří náš velký dík. Vaše přízeň je pro nás velkým hnacím motorem, ale i závazkem.

Děkujeme!

Karel Škácha
ředitel NFPK

1 ÚČEL A POSLÁNÍ

Nadační fond proti korupci (dále také Fond nebo NFPK) vznikl na začátku roku 2011 a stanovil si tři hlavní cíle:

- ✘ Odhalovat korupci
- ✘ Pomáhat odvážným lidem, kteří se postaví korupčníkům
- ✘ Finančně podporovat protikorupční projekty

Fond se dlouhodobě zaměřuje na podporu lidí, kteří se postavili korupčnímu jednání nebo snahám nesmyslně a nehospodárně utrácet veřejné prostředky. Přesvědčit veřejnost o tom, že není možné pouze pasivně přihlížet, je běh na dlouhou trať. Také ujistit odvážné lidi, že jejich počínání má smysl, není nic jednoduchého, neboť obvykle narážejí na neochotu úřadů a pochybnosti svých blízkých.

Nadační fond je unikátem v rámci ČR, neboť za dobu své existence nečerpal žádné peníze z veřejných prostředků nebo fondů EU.

2 LIDÉ

~ SPRÁVNÍ RADA

Členství ve správní radě a dozorčí radě je čestné, bez nároku na odměnu.

Karel Janeček, matematik a filantrop, zakladatel a předseda správní rady NFPK

Stanislav Bernard, pivovarník, zakladatel a místopředseda správní rady

Karel Randák, bývalý ředitel rozvědky, místopředseda správní rady

Lenka Deverová, právnička, členka dozorčí rady

Janis Samaras, podnikatel, člen dozorčí rady

Libor Winkler, podnikatel a filantrop, člen dozorčí rady

~ VÝKONNÝ TÝM

Karel Škácha, ředitel

Martin Huňady, analytik (do 31. 3. 2019)

Linda Majerová, projektová manažerka, fundraising

Martin Šorm, analytik

Ondřej Závodský, legislativní expert (od 15. 1. 2019)

Linda Majerová

3 ČINNOST FONDU

Naše práce je zaměřena zejména na podporu lidí, kteří se odvážili postavit korupci nebo rozkrádání veřejných prostředků. V této oblasti jsme schopni poskytnout finanční, právní a odbornou podporu. Také dokážeme zajistit fyzickou ochranu oznamovatelů včetně jejich nejbližší rodiny. Věnujeme se také vlastním investigativním a legislativním činnostem.

Nadační fond podává trestní oznámení, která jsou doložena konkrétními důkazy. Následně úzce spolupracuje i přímo s orgány činnými v trestním řízení a je jim plně k dispozici.

1000

Vážíme si toho, že máme přes 1000 dárců, z nichž většina přispívá pravidelně. Právě tito lidé nás utvrzují v tom, že naše práce má smysl.

V roce 2019 jsme:

17

odeslali 17 žádostí o poskytnutí informace dle zákona o svobodném přístupu k informacím.

5

poskytli jednotlivcům a organizacím 5 nadačních příspěvků.

3

udělili 3 Ceny za odvalu oznamovatelům.

I v roce 2019 byla naše činnost rozdělena na tři hlavní projekty, které již při vzniku Fondu stanovila správní rada NFPK. Jedná se o **Analýzu, Etiku a Legislativu**. Práce v rámci jednotlivých projektů se často prolíná.

3.1 ANALÝZA

Tým Fondu řeší podněty přijaté jak v písemné podobě, tak i na základě osobního jednání. Nejvyšší počet oznámení máme z oblasti **zdravotnictví, energetiky, dopravní infrastruktury** a **soudnictví**. V rámci našich možností se věnujeme i dalším oblastem.

Výsledky analýz a řešení podnětů jsou pravidelně diskutovány v rámci projektové rady a následně prezentovány správní radě Fondu, která rozhoduje o dalším postupu, tedy o předání příslušným orgánům, medializaci projektů a poskytnutí právní pomoci.

Rozpracování korupčních kauz, shromažďování dokumentů od oznamovatelů, analýza informací a případně podávání velmi přesných trestních oznámení s desítkami či stovkami stran příloh, jsou nedílnou součástí naší práce. Rozkrytí a soudní projednávání kauz, na kterých pracujeme, často trvá několik let. První pravomocně ukončená kauza Fondu trvala 5 let. Jsou však i kauzy, které započaly dříve a stále ještě nedospěly ke svému konci.

Referendum v Holubicích

Na jaře roku 2019 iniciovala skupina aktivních obyvatel v čele s Janem Horou v Holubicích na Vyškovsku vypsání referenda o stavbě nového kasina, které mělo disponovat až 150 herními automaty. Petici za zákaz automatů podepsalo 388 lidí. V Referendu však nešlo jen o hazard jako takový, ale také o skutečnost, že předchozí starosta podepsal smlouvu o exkluzivitě jedné hazardní společnosti. Ta zavázala i budoucí zastupitele k tomu, aby pod hrozbou sankce nesměli schválit vyhlášku o zákazu hazardu. Nadační fond proti korupci členy petičního výboru veřejně podpořil a poskytnul své právní služby.

Ondřej Závodský, který měl jako náměstek ministerstva financí regulaci hazardu na starosti, aktivní obyvatele podpořil a potvrdil, že uzavření exkluzivní smlouvy mezi obcí a jedním provozovatelem hazardu je protiprávním narušením hospodářské soutěže. Holubičtí však v referendu nakonec stavbu kasina odsouhlasili. Podle odpůrců hazardu byl důvodem strach ze sankcí, které ovšem podle dotázaných právních expertů nehrozily. I přes tento neúspěch byla již samotná organizace referenda a několika veřejných diskuzí i aktivita místních občanů pro Nadační fond pozitivním signálem. V reakci na tlak veřejnosti byl později podepsán dodatek, který právní nedostatky smlouvy zmírnil.

Kauza Hadí lázně

V srpnu 2019 jsme obdrželi oznámení, že odvolaný ministr kultury Antonín Staněk k poslednímu dni ve funkci zrušil statut kulturní památky Hadích lázní v Teplicích. Učinil tak poté, co jejich vlastníkem, známým teplickým developerem Jaroslavem Třešňákem, podal odvolání proti prohlášení objektu za kulturní památku. Téměř roční úsilí všech dotčených správních orgánů, kteří chtěli zachovat nejstarší lázeňský dům v Teplicích, by tak přišla vniveč.

Podnikatel Jaroslav Třešňák se dostal do centra pozornosti veřejnosti i kvůli své finanční podpoře Miloše Zemana. Developer přispěl částkou 3,2 milionu korun, krátce poté, co Miloš Zeman veřejně podpořil Třešňákův miliardový projekt v Chorvatsku.

Vzhledem k aktuální situaci jsme se rozhodli kauzu okamžitě medializovat a vytvořit tak tlak na změnu tohoto rozhodnutí. K věci se následně vyjádřil například ředitel ústeckého Národního památkového ústavu Petr Hrubý:

Se závěry pana docenta Staňka se neztotožňujeme. Toto rozhodnutí může v případě, že by správní orgán, tedy ministerstvo kultury postupovalo v obdobných případech obdobně, vést k přímému ohrožení celkového počtu chráněného památkového fondu (zapsaných a prohlášených kulturních památek) na území České republiky. Rozhodnutí docenta Staňka je v odborném hodnocení v rozporu s rozhodnutím samotného Ministerstva kultury ze dne 8. 7. 2019 a v rozporu se všemi stanovisky, které k návrhu na zrušení prohlášení poskytly dotčené správní orgány. Pokud má být dodržena kontinuita a předvídatelnost odborných vyjádření a stanovisek na úseku památkové péče je tento přístup docenta Staňka zcela nepřijatelný, protože popírá odbornou autoritu nejen dotčených místních správních orgánů, ale také samotného Ministerstva kultury. V podstatě se jedná o rozhodnutí, které umožňovala docentu Staňkovi jeho funkce, nikoli odborné podklady, které by měly hrát tu nejdůležitější roli. V případě vrcholného orgánu, který má mj. i dohlížet na ochranu kulturního dědictví, se jedná o postoj, který je zcela mimo racionální uvažování.

Získané odborné posudky, hrozba trestním oznámením a mediální tlak vyústily v prosinci 2019 ke zrušení sporného rozhodnutí novým ministrem kultury Lubomírem Zaorálkem. Kdo ponese odpovědnost za zchátrání památky a jaké bude její další využití dále sledujeme.

Kauza Josef Baxa

Nadační fond proti korupci se rozhodl podpořit Josefa Baxu. Bývalý předseda a dnes soudce Nejvyššího správního soudu odmítl opakované snahy prezidenta republiky a jeho kancléře Vratislava Mynáře o ovlivňování rozhodování Nejvyššího správního soudu v konkrétních případech a nebál se veřejně o těchto snahách informovat a konkrétně je popsat.

„Jakákoliv snaha o ovlivňování justice je pro nás naprosto nepřijatelná. Tím spíše, že v tomto případě přišla z nejvyšších míst a ještě ke všemu z úst člověka, který má sám co vysvětlovat. Je pravděpodobné, že se nejedná o ojedinělou snahu o ovlivňování některého ze soudců, ale to, že se ji pan soudce Baxa nebál vynést na světlo, je čin ojedinělý a statečný.“

Karel Janeček, zakladatel NFPK

„Soudce Baxa prokázal nadmíru odvahy, když se nebál promluvit veřejně. Věděl, že se může stát cílem útoků z různých stran, což se také stalo. Za všechny lze jmenovat ničím nepodložená nařčení z úst bývalé předsedkyně Energetického regulačního úřadu Aleny Vitáskové, která ho označila za solárního barona, přestože má na střeše svého domu jen pár solárních panelů.“

Stanislav Bernard, spoluzakladatel NFPK

„Josefa Baxu považuji za férového člověka, kterého si nesmírně vážím a nejen za to, že se nebál o tomto ovlivňování hradními pány promluvit. To klobouk dolů. Jsem rád, že se Fond rozhodl vyjádřit panu JUDr. Baxovi podporu.“

Karel Randák, místopředseda správní rady NFPK

Kauza jízdének pražského dopravního podniku

Jízdenková kauza Dopravního podniku hl. m. Prahy v květnu 2019 dospěla k nepravomocnému rozsudku Městského soudu v Praze. Ten vyslovil názor, že žalovaný skutek nebyl trestným činem a obžalované zprostil viny. Státní zástupce se na místě odvolal. Nadační fond proti korupci věří, že odvolací soud dojde k přesvědčení, že se o trestný čin jedná a vezme v potaz i odposlechy, jejichž provedení prvoinstanční soud zamítl.

Kauza Františka Mráčka

Kauza Františka Mráčka, držitele Ceny za odvalu NFKP, v květnu 2019 udělala velký krok kupředu. Obvodní soud pro Prahu 5 rozhodl o oprávněnosti Mráčkovy žaloby proti Středočeskému kraji o náhradu platu za období, kdy byl neoprávněně propuštěn ze zaměstnání. I na tomto případě je vidět, že oznamovatelé korupce nemají lehký život a často čelí ústrkům a šikaně.

František Mráček, vedoucí Oddělení veřejné dopravy Krajského úřadu Středočeského kraje, poukazoval na nestandardní praktiky při hospodaření s prostředky kraje, mezi jinými na pochybnou investici do softwaru na vyplácení stipendií pro žákovské jízdné či na podezřelé rozdíly v dotacích na veřejnou dopravu ve Středočeském kraji. Místo uznání začal František Mráček čelit šikaně a nátlaku, až nakonec přišel o místo.

S pomocí Nadačního fondu proti korupci, který mu poskytl právní pomoc, se František Mráček bránil a podal žalobu na určení neplatnosti výpovědi. V červnu 2016 Městský soud v Praze pravomocně rozhodl o neplatnosti výpovědi a přiznal mu právo nastoupit zpět do práce. Od té doby se František Mráček soudil se Středočeským krajem o výši náhrady platu, která mu měla být vyplacena.

3.2 ETIKA

Tento projekt cílí zejména na oznamovatele (whistleblowery), kterým pravidelně udělujeme Ceny za odvalu. V roce 2019 jsme se zaměřili především na legislativní úpravu problematiky whistleblowingu v Česku. Hlavní iniciativou projektu etika je vzdělávací činnost v rámci Protikorupční akademie.

Protikorupční akademie

Tento projekt je určen zejména studentům středních a vysokých škol a občansky aktivní veřejnosti v regionech. V průběhu jednotlivých setkání se posluchači dozvídají informace, které přímo souvisí s aktivním přístupem k dění jak na komunální, tak i na celonárodní úrovni. Seznámí se se základními možnostmi získávání informací (zákon **č. 106/1999 Sb.** o svobodném přístupu k informacím), komunikací s orgány činnými v trestním řízení, komunikací s orgány státní správy. Dále získají informace, jak správně postupovat v případě, že se stanou svědky korupčního jednání. Program akademie je obohacen o unikátní příběh českého aktivisty a novináře Jakuba Čecha. Ten se studenty diskutuje o aktivismu a způsobech, jakými se do občanské společnosti zapojit v jakémkoliv věku.

Akademie může mít v závislosti na velikosti a složení publika odlišnou podobu. Může se jednat o přednášku či o workshop, kde jsou posluchači aktivně vtaženi do protikorupční tematiky. Protikorupční akademie je tak připravována na klíč pro každou skupinu posluchačů.

U příležitosti **30. výročí Sametové revoluce** se Fond zapojil do Festivalu svobody. Více než 30 neziskových a dalších organizací působících ve vzdělávání se spojilo pod hlavičkou projektu **Festival svobody na školách**, aby na jednom místě a přehledně nabídly své vzdělávací aktivity.

Projekt připravily organizace **Post Bellum o.p.s.** (Paměť národa), spolek **Díky, že můžem** a **Nerudný fest.cz** a podpořil **Magistrát hlavního města Prahy** a **Nadace České spořitelny**.

Jakub Čech

V rámci Protikorupční akademie uspořádal NFPK i dvě panelové diskuse pro veřejnost:

Oznamovatel - hrdina nebo práškač?

První diskuse pod vedením **JUDr. Ondřeje Závodského, Ph.D.** se věnovala problematice oznamování korupce a ochrany oznamovatelů - jednomu z hlavních témat Fondu (viz strana 15). Pozvání do diskuse přijal **PhDr. Michael Romancov** z Fakulty sociálních věd, který ve svém příspěvku porovnal náhled na korupci ve vybraných regionech. Zástupci státní správy, **JUDr. Jiří Kapras** z Ministerstva spravedlnosti a **Mgr. Dalibor Fadrný** z Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí, seznámili publikum s vládním návrhem zákona o ochraně oznamovatelů. **PhDr. Radim Bureš**, manažer forenzních služeb Ernst&Young, promluvil o korupci v soukromém sektoru. **Ing. Lukáš Černoorský** posluchače seznámil se stanoviskem Pirátské strany a **Martin Urza** pak s alternativním pohledem na řešení korupce.

Teritorialitou exekutorů proti korupci

Druhá diskuse rozebírala argumenty pro a proti zavedení teritoriality exekutorů v ČR. Pozvání přijal prezident Slovenské komory exekutorů **JUDr. Ing. Miroslav Paller**, prezident České exekutorské komory **JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.** a propagátor zavedení teritoriality, exekutor **JUDr. Ing. Petr Kučera**. Stanovisko NFPK k této záležitosti přítomným ozřejmil právní expert Fondu **JUDr. Ondřej Závodský, Ph.D.**

3.3 LEGISLATIVA

V rámci své legislativní činnosti se Fond věnoval zejména těto tématům:

Teritorialita exekutorů

Protikorupční neziskové organizace (**Nadační fond proti korupci, Frank Bold Society, Oživení a Transparency International ČR**) společně zveřejnily důrazné varování ve chvíli, kdy se v Poslanecké sněmovně posunuly do dalších čtení dva stěžejní tisky, které zavádí tzv. teritorialitu exekutorů a **princip jeden dlužník, jeden exekutor**.

V rozpravě k vládnímu návrhu však bylo naznačeno, že z navrhovaného konceptu teritoriality má být ustupováno ve prospěch velkých věřitelů.

Princip krajské teritoriality má značný protikorupční potenciál, protože téměř eliminuje prostor pro nekalé praktiky při zadávání exekucí soukromými subjekty i veřejnou správou. Rovnoměrné rozvržení exekucí mezi exekutory v soudním kraji do značné míry zmenší prostor pro korupci mezi věřiteli a exekutory.

Část poslanců však připravila návrh tzv. **bagatelní teritoriality**, podle kterého by princip teritoriality platil jen pro exekuční návrhy do určité výše vymáhané pohledávky, což je výhodné pro největší exekuční úřady a věřitele.

Pohledávky, které by přesáhly tuto hranici, by podléhaly stejnému rozdělovacímu principu jako doposud, kdy si věřitel vybírá „svého“ exekutora bez jakéhokoliv omezení. Tato varianta navíc neodstraňuje dluhové pasti a neumožňuje naplnění principu dostupnosti exekutora.

Ondřej Závodský

Problematika ochrany oznamovatelů

Fond představil vlastní návrh zákona o ochraně oznamovatelů. Jedná se o pracovní verzi, kterou Fond předkládá k diskusi zástupcům resortů parlamentních stran i odborníkům z řad akademické i neziskové sféry, do jejichž gesce uvedená problematika spadá.

Ochrana oznamovatelů patří mezi hlavní témata několika posledních vlád. Kvalitní řešení však doposud nebylo realizováno. Tato skutečnost působí dojmem, že uvedené téma je pro vládní činitele jen výhodným marketingovým heslem a nikoliv skutečným problémem, který zasluhuje co nejrychlejší a nejkvalitnější řešení.

Zákon o státním zastupitelství

Nadační fond proti korupci podpořil připomínky nejvyššího státního zástupce Pavla Zemana k novele zákona o státním zastupitelství, kterou připravilo ministerstvo spravedlnosti. Návrh ministerstva dle našeho názoru jeví nápadnou snahu o ovládnutí instituce, která si v posledních letech vydobyla renomé skutečně nezávislé součásti výkonné moci.

Za zásadní NFPK považuje eliminaci vlivu ministerstva spravedlnosti na jmenování vedoucích státních zástupců. Marie Benešová (ministřka spravedlnosti) má legislativně a metodicky usměrňovat činnost orgánů činných v trestním řízení a nikoliv aktivně zasahovat do konkrétních řízení. Z tohoto důvodu Fond zcela souzní s názorem nejvyššího státního zástupce, že rozhodování o jmenování konkrétních osobností do čela jednotlivých útvarů má být v rukou odborníků ze soustavy stejné instituce a nikoliv politicky vedeného ministerstva.

Fond dále podpořil připomínku, že vedoucí představitelé nejvyšších stupňů struktury státního zastupitelství je třeba jmenovat shodně s nejvyššími představiteli soustavy soudů, tedy na 10 let.

Podle NFPK snaha o ovládnutí nejvyšších pater státního zastupitelství plynule navazuje na provedené čistky ve státní správě u státem vlastněných nebo spoluvlastněných společností a dalších institucí, které mají být ze zákona nezávislé.

Zákon o lobbování

V červenci 2019 schválila vláda návrh zákona o lobbování. NFPK tento legislativní záměr dlouhodobě prosazuje. V rámci Komise k lobbingu Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí (dále jen Rada vlády) jsme do návrhu zákona navrhli vložit zásadní ustanovení o regulaci lobbingu v okolí prezidenta. Ke stejnému závěru následně došlo i Ministerstvo spravedlnosti a Legislativní rada vlády.

Vláda ČR ovšem po intervenci neznámého lobbisty z Hradu tento bod v tichosti vyřadila. Tato změna ve spojitosti s níže uvedenými nedostatky způsobí, že zákon jako celek nebude plnit svou funkci. Tento krok považujeme za narušení samotného smyslu Rady vlády.

Problematické body k zákonu o lobbování (pozice NFPK):

~Okruh lobbistů

Vyřazení politických stran, resp. jejich členů z okruhu lobbistů je nedostatečné.

~Okruh lobbovaných

Zákon nedostatečně reguluje nižší úroveň okruhu lobbovaných, jako jsou např. pozice referentů.

~Okruh prolobbovaných aktivit

Je nutné zavést mezi lobbované aktivity i metodické pokyny a problematiku veřejných zakázek.

~Pokuty

Nejvyšší sankce 50 000 Kč, resp. 100 000 Kč za porušení zákona jsou příliš nízké. Prosazujeme progresivní alikvotní přístup.

~Lhůty

Uchovávaní dokladů pouze na dobu 5 let je nepřiměřeně krátké. Zákony se připravují a schvalují zhruba 2 a půl roku, další rok může trvat jejich schválení.

V rámci legislativy také spolupracujeme s několika firmami a řadou neziskových organizací. Spolupráci na prosazování stěžejních zákonů považujeme za klíčovou.

Spolupráce v rámci legislativy

Nadační fond je i součástí Rady vlády pro koordinaci boje proti korupci. Zde se zaměřil zejména na návrh zákona o lobbingu a na kvalitní začlenění ochrany oznamovatelů do českého právního řádu.

V polovině roku jsme s poradenskou společností Bisnode zjistili, že 410 000 firem nezveřejnilo finanční výkazy za rok 2018. Podle analýzy Bisnode, která má k dispozici nejrozsáhlejší databázi finančních výkazů a platebních informací o firmách, informační povinnost v období mezi lety 2014 a 2017 nesplnila nadpoloviční většina firem. Za posledních sedm let ani jednou výsledky hospodaření nepublikovalo více než 126 000 společností, což je čtvrtina ze všech registrovaných firem v ČR.

Nadále pokračuje i úzká spolupráce Nadačního fondu proti korupci s ostatními neziskovými organizacemi na projektu Rekonstrukce státu, v rámci něhož jsou vypracovávány a připomínkovány návrhy nových legislativních úprav.

Žádosti o informace

V roce 2019 bylo Fondem podáno přes 17 žádostí podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Žádosti směřovaly prakticky na všechna ministerstva a většinu státních úřadů. Velká většina žádostí se týkala veřejných zakázek.

4 CENY ZA ODVAHU

I v letošním roce byly, u příležitosti **Mezinárodního dne boje proti korupci**, předány Ceny za odvalu. Těmi oceňujeme osoby, které se nebály upozornit na korupci či jiné nekalé jednání.

Hana Naiclerová

Hana Naiclerová je opoziční zastupitelkou města Prostějov. To, co ji do politiky přivedlo, byla víra v tehdejší program hnutí ANO. Tedy, že existovala naděje, že je možné po těch letech korupce a tunelování veřejných rozpočtů něco změnit. Pro nedemokratické praktiky uvnitř hnutí a nemožnost prosazovat program, za který byla do zastupitelstva zvolena, jej v roce 2016 opustila a dále působila jako nezávislá.

Díky svému vzdělání se zajímá o hospodaření s majetkem města, městských společností, dále o systém udělování veřejných podpor od města a jejich kontroly. Řešila například nekoncepční přidělování veřejných finančních podpor jen vybraným sportům, a to i těm, kde byl žadatel LHK Prostějov dokonce v exekuci a vedení města to dlouhodobě vědělo. Dále pak v rámci zastupitelstva řešila i kauzu podvodných dotací na stavbu Národního olympijského centra.

V rámci své funkce se zabírala i neprůhledným hospodařením městské společnosti Lesy města Prostějova s miliardovým majetkem, kde vedení města nemělo k dispozici její průběžné hospodaření, valné hromady probíhaly nezákonně a vedení města i samotná společnost odmítaly sdělit výši odměn dozorčí rady společnosti. I přes rozhodnutí Krajského úřadu v Olomouci informace Haně Naiclerové nadále nebyly poskytnuty.

V souvislosti s touto činností Hana Naiclerová trvale čelí kampani prostějovské radniční koalice, která ji prostřednictvím zdejších nejčtenějších novin Prostějovský Večerník prezentuje jako udavačku. Jedná se o snahu o její umlčení vyvoláním psychického tlaku na ni a její blízké, aby přestala se svojí aktivní činností.

Za krásnou Olomouc, z.s.

Členové spolku se v posledních letech zaměřili na pořádání přednášek, promítání filmů, organizaci vycházek a výstav a pravidelné udílení **Ceny za kvalitní počin v oblasti architektury a urbanismu** v Olomouci a na Olomoucku. Mnohé z pořádaných akcí tematicky souvisejí s aktuálními problémy města. Vytvářejí prostor pro otevřenou a věcnou diskusi, podloženou názory odborníků.

Zvýšenou pozornost spolek věnoval developerskému projektu společnosti SMC Development, tzv. Šantovka Tower. Plán postavit výškový obytný dům v *legislativně chráněném ochranném pásmu Městské památkové rezervace Olomouc* znamenal pro investora velké riziko překonatelné jen s podporou zákulisních praktik vymykajících se zákonnému procesnímu postupu. Spolek Za krásnou Olomouc kauzu sledoval takřka od počátku, na téma výškových objektů v blízkosti historického jádra uspořádal řadu přednášek, debat, happeningů, demonstrací a petic. Zevrubně sledoval složité klíčky schvalovacího procesu, dílčí prohry, ale i finální výhry investora. Nestandardní průběh spolek systematicky komentoval a pokud to bylo možné, oficiální cestou rozporoval. Oslovoval dotčené zástupce městské i státní správy.

Cílem spolku je nyní prověřit možnosti napadnutí platného územního rozhodnutí cestou žaloby ve veřejném zájmu, pojmenovat pochybení a jejich viníky a shrnout tak pro budoucnost kauzu jako precedent, jenž by se už neměl opakovat.

Spolek získal v roce 2019 podporu od NFPK prostřednictvím Rychlých grantů Nadace Via.

Vimpersko, z.s.

Spolek Vimpersko sdružuje osobnosti, které tvoří jeden z pilířů místní občanské společnosti a zároveň poukazují na obcházení zákonů, například na starostovy snahy zvýhodnit svou společnost či na podporu kontroverzního projektu ohrožujícího místní lesopark ze strany města.

Mezi jejich nejviditelnější činy patří snaha o záchranu lesoparku a zastavení výstavby biatlonového areálu na Vodníku, kterou prosazuje místní vlivný podnikatel. Spolek poukazuje na nestandardní kroky radnice města Vimperk a aktivně kritizuje aktivity podnikatelských subjektů vůči městu.

V srpnu 2016 se na neveřejném pracovním jednání zastupitelstva města spolek dozvěděl, že vedení chystalo projekt výstavby biatlonového areálu na Vodníku. Zastupitelé byli jedním ze svých kolegů a zároveň předsedou místního Ski klubu, přesvědčováni, že mají projekt schválit bez představení veřejnosti. Členky spolku vytvořily plán, jak proti projektu vystoupit. Spojují se s mnoha lidmi a organizacemi a pracují na strategii, jak do rozhodování o projektu zapojit veřejnost.

Spolek získal v roce 2018 podporu od NFPK prostřednictvím Rychlých grantů Nadace Via.

NADAČNÍ PŘÍSPĚVKY

I v roce 2019 přijal Fond několik žádostí o podporu. Správní rada rozhodla o podpoře pěti nových projektů, které byly doporučeny výborem pro nadační příspěvky (z toho 3 Ceny za odvalu), v celkové výši téměř 250 000 Kč.

Nadační fond proti korupci podpořil v roce 2019 program Živá komunita od Nadace Via, konkrétně v oblasti podpory „rychlé granty“. Ten je zřízen s cílem pomoci občanům hájit svá práva a aktivně se zapojit do veřejného života. O udělení grantů rozhodovala tříčlenná hodnotící komise, která zasedla v roce 2019 šestkrát. Stálým členem komise byl zástupce NFPK, Martin Šorm. Na základě jednání komise se zástupce NFPK rozhodl spolufinancovat ty schválené projekty, kde bylo v pozadí řešených problémů podezření na korupční jednání.

Vimpersko, z.s.: Územní plán

Již od roku 2015 usiluje spolek Vimpersko o zachování přírodního rázu údolí Vodník v jihočeském Vimperku. V roce 2017 se mu podařilo zastavit změnu územního plánu, která měla za cíl vybudování velkého biatlonového areálu v tomto místě.

V roce 2018 a 2019 probíhala změna č. 2 územního plánu Vimperk, která zcela nadstandardně na základě námítky podané investorem umožnila, že na místě bude postaven hotel vyšší než 12 m. Spolek toto rozhodnutí po právní stránce u Krajského úřadu Jihočeského kraje rozporoval. I přesto investor (zastupitel za vimperskou ODS) změnu za podpory rady, zastupitelstva města a stavebního odboru prosadil.

Projekt byl podpořen částkou 21 000 Kč, kterou v plné výši poskytl NFPK.

Hortus Moraviae, o.s.: Zápach z velkokapacitního vepřína

Záměrem velkokapacitního vepřína SZP Těšnovice je snaha o navýšení výkrmové kapacity ze stávajících 9000 ks prasat ve výkrmu na 18–19 000 ks. Po diskusích s odborníky panovala vážná obava, že v již tak zatíženém životním prostředí, dojde k ještě výraznějšímu zhoršení. Po asi čtyřletém úsilí místních občanů se celá záležitost přesunula ke Krajskému soudu v Brně formou žalob na změnu Integrovaného povolení a územního plánu. Další žaloba proti odvolání se MŽP Olomouc v souvislosti s IP probíhá.

Projekt byl podpořen částkou 30 000 Kč, z toho 15 000 Kč poskytl NFPK.

Za krásnou Olomouc, z.s.: Šantovka Tower

Aktivity za záchranu olomouckého panoramatu probíhaly již řadu let. Dne 10. června 2019 získal developerský záměr Šantovka Tower územní rozhodnutí. Jeho vydání předcházela řada nestandardních a nezákonných kroků na poli státní správy a městské samosprávy.

Cílem spolku Za krásnou Olomouc bylo prověřit možnosti napadnutí územního rozhodnutí a soudního posouzení zákonnosti postupu veřejné správy v kauze Šantovka Tower a při pořizování změny územního plánu. Odbornou právní analýzu si spolek nemohl zajistit vlastními silami, a proto se obrátil na právní společnost.

Projekt byl podpořen částkou 20 000 Kč, z toho 10 000 Kč poskytl NFPK.

Anna Buraňová: Moje město, moje místo

Od léta 2015 skupina žateckých občanů jedná se státní správou i samosprávou města Žatec a žádají o nápravu neutěšeného stavu v případě nepovoleného provozu firmy HP-Pelzer. Stavební úřad vydal na nepovolené stavby a provozy Rozhodnutí zakazující tyto provozy užívat (rok 2017). Tato firma Rozhodnutí ignoruje, stavební úřad udělil pokuty, ale k nápravě stavu nedošlo. Občané žádali město Žatec, aby podalo žalobu na nadměrné obtěžování imisemi na veřejných prostranstvích i obyvatel města. Celou problematiku posoudil také veřejný ochránce práv, a to ve prospěch občanů. Proto nyní občané, kterých se provoz týká, zvažují podání tzv. sousedské žaloby a žádají o rozhodnutí soudu.

Projekt byl podpořen částkou 40 000 Kč, z toho 20 000 Kč poskytl NFPK.

Židenice pro občany: Občané proti výstavbě bytových domů Juliana II

Developer se rozhodl postavit sedmipodlažní bytové domy místo zahrádek v městské části Židenice. Záměr se má nacházet v blízkosti přírodní památky Bílá Hora na významném pohledovém svahu a zasahovat do oblasti vysoké kvality přírodního prostředí. Územní rozhodnutí bylo vydáno na základě nezákonných úprav směrné části Územního plánu města Brna. Osoba odpovědná za realizaci projektu proto podala správní žalobu, proti které se místní občané brání s pomocí právní kanceláře.

Projekt byl podpořen částkou 40 000 Kč, z toho 34 000 poskytl NFPK.

Od začátku spolupráce mezi NFPK a Nadací Via v roce 2012 bylo podpořeno 220 projektů (32 z nich bylo kofinancováno Nadačním fondem proti korupci). Celkově bylo rozděleno 4 927 891 Kč, z nichž 597 000 Kč pocházelo od NFPK.

Kverulant.org: Jak úředníci platí za své chyby

V létě roku 2019 zaslal Kverulant žádost o poskytnutí informací o placení náhrad škod a pokut celkem 115 institucím veřejné správy. Celkem 107 institucí spolku odpovědělo, kolik zaplatily na škodách a pokutách v letech 2014 až 2018 a kolik za tuto dobu vymohly od svých zaměstnanců, kteří tyto škody způsobili. Kverulant zjistil, že na náhradách škod a na pokutách muselo ve sledovaném období zaplatit 84 institucí 944 milionů korun. Od svých zaměstnanců zpět vymohly jen 10,5 milionů korun. Ministerstvo spravedlnosti stálo odškodnění za činnost jiných orgánů více než jednu miliardu korun. Zpět se mu od odpovědných osob podařilo vymoci necelé 3,5 miliony korun. Dohromady tak orgány veřejné správy vymohly od svých zaměstnanců pouhých 0,71 % z částky 1 966 544 397 Kč.

Jednoznačným vítězem v antisoutěži o placení škod a pokut a jejich nevymáhání je Ministerstvo zemědělství (MZe). To za pět let vyplatilo na náhradách škod 24 milionů korun a na pokutách 228 milionů korun. Od svých zaměstnanců za jejich pochybení vymohlo pouhých 381 korun. Náhrady škod, které MZe vyplatilo, jsou většinou odškodnění za nepřiměřené délky restitučního řízení a Ministerstvo je prý nevymáhá proto, že restituční řízení podle zákona o půdě jsou mimořádně komplikovaná jak po stránce skutkové, tak právní.

Největšími pokutami, které MZe zaplatilo ostatním orgánům státní správy, jsou dvě pokuty za ovlivněné tendry na IT zakázky. V roce 2015 činila pokuta téměř 83 milionů korun, v roce 2018 pak 71 milionů. Pokutu ve výši 37,5 milionu korun dostalo MZe za nezákonné postupy při rozdělování dotací v programu Rybářství 2007–2013. Protože MZe nezaplatilo včas, dostalo penále za prodlení s odvodem ve výši 11,5 milionu korun a byl mu vyměřen úrok z posečkané částky ve výši 5 milionů korun. MZe náhrady za takto zaplacené pokuty nevymáhá a odkazuje se na rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 31 Cdo 2764/2016 ze dne 12. dubna 2017, podle něhož se v případě uložení finanční sankce státu nejedná o vznik škody. Došlo tím totiž pouze k transferu finančních prostředků uvnitř státu, přičemž jeho majetek se zaplacením pokuty nezmenšil. Laicky řečeno stát si pouze přendal peníze z jedné kapsy do druhé.

Druhé v pořadí skončilo Ministerstvo obrany (MO), které v letech 2014 až 2018 zaplatilo na náhradách škod celkem bagatelních 482 tisíc korun. Šlo zejména o zaplacení vyrovnání ve výši 4 719 Kč celkem 102 žalobcům v rámci soudního smíru. Zato na pokutách zaplatilo MO za uvedené roky 88,5 milionů korun. Od svých od osob odpovědných za tato pochybení nepožadovala ani korunu. Opět s odkazem na rozsudek, kde se uvádí, že když stát platí státu pokutu, tak škoda nevzniká.

Třetí místo patří Ministerstvu vnitra (MVČR), které zaplatilo na náhradách škod 9,5 milionů korun a na pokutách skoro 64 milionů korun. MVČR spolku Kverulant nesdělilo o jednotlivých škodách a pokutách žádné další údaje. Na otázku, proč vnitro nevymáhá po svých zaměstnancích žádnou náhradu, Kverulant dostal následující odpověď: „K bodu 2. a 4. žádosti sdělujeme, že v letech 2014 až 2018 nebyl Ministerstvem vnitra uplatněn žádný regres vůči osobám, které má Ministerstvo v personální pravomoci, neboť nebyla ztotožněna konkrétní osoba nebo osoby, odpovědné za vznik škody podle zákona č. 82/1998 Sb.“

6

PUBLIKACE

Čas oligarchů, jejich sluhů a nepřátel

Nadační fond proti korupci v rámci tiskové konference představil a pokřtil knihu Čas oligarchů, jejich sluhů a nepřátel. Autorem knihy je právník NFPK Ondřej Závodský. Publikace, jako již tradičně, nemá žádného kmotra, neboť boj proti jakýmkoliv kmotrům ve veřejném životě je samotným posláním NFPK.

Knihou rozebírá historický vývoj jednotlivých oligarchických skupin, popisuje projevy oligarchizace a poukazuje na novou hrozbu pro mladou českou demokracii. Ondřej Závodský využil několikaletou zkušenost z koexistence s Andrejem Babišem na Ministerstvu financí a neváhal otevřeně popsat oligarchovy projevy, zájmy a zákulisní praktiky.

Knihou Čas oligarchů, jejich sluhů a nepřátel byla první publikací v historii Fondu prodávanou u knihkupců. Počtem distribuovaných výtisků a stažených e-knih vyčnívala mezi ostatními publikacemi Fondu. Později z ní bylo citováno mj. i Výborem pro rozpočtovou kontrolu Evropského parlamentu. Kniha vyšla také v audio verzi.

DONÁTOŘI

Jsme vděční za stále rostoucí podporu drobných dárců. Spousta z nich jsou našimi podporovateli a zároveň přáteli od samého začátku. Mezi naše dárce patří jak jednotlivci, tak i přední české a zahraniční společnosti.

Za dosavadní dobu existence Fondu se nám podařilo získat více než

65 000 000 Kč

Děkujeme všem za podporu!

Děkujeme donátorům a spolupracovníkům za jejich neutuchající podporu. Vážíme si toho, že podporují Fond již od jeho vzniku.